

ПЕТЪР БОБЕВ
СЪБЕСЕДНИК НА СВОИТЕ
ПОЧИТАТЕЛИ

chitanka.info

На 1 ноември — поредния Ден на будителите в нашата не съвсем събудена татковина — се състоя и празник на двама любими писатели фантасти. Става дума за „столетниците“ Петър Бобев и Павел Вежинов, чиито юбилеи бяха подобаващо чествани на конвента Теракон 2014 във витошката хижа „Борова гора“.

(Освен котето на пейката пред нея, забелязахме и едно лисиче във вечерната тъма, а на следващата сутрин — разкошните сребърни еполети на боровете, посипани със сняг, както и една синьокрила сокерица, търсеца си поминък в близост до хората. Тия скромни персонажи от природата ни напомниха, че Петър Бобев е може би онзи наш писател на въображението, който успява най-подробно и най-живописно да разкаже за различни животни и растения в своята проза...)

Празникът бе вдъхновен от софийския Клуб по фантастика и прогностика „Иван Ефремов“ и започна с прочита на сборно интервю, съчетало подбрани откъси от седемте известни до момента интервюта с Бобев. В неговата роля на отговорно отговарящ се изяви почетният председател на клуба Юрий Илков-Генерала, а пък въпросите задаваше журналистът, подготвил тази нетрадиционна задочна среща.

1989 — СПИСАНИЕ „ПЛАМЪЧЕ-ЧУДЕН СВЯТ“, КНИЖКА 7

I. ИЗ РЪКОПИСИТЕ НА... ПЕТЪР БОБЕВ

Въпрос: — *Кой сте вие, Петър Бобев?*

Отговор: — Един обикновен човек, само малко по-работлив от някои други. Бил съм агроном и учител, банков експерт и офицер, коневъд и цигулар, научен работник и спортист, и какво ли не. Накрая, когато се убедих, че никъде не мога да стана майстор, вече 40-годишен хванах перото — та да си опитам и тук късмета.

Аз не фотографирам действителността. Аз мечтая. В книгите си, все едно бог, награждавам доброто и наказвам злото — нещо, което в истинския живот не мога.

14.VII.1979 — ВЕСТНИК „ОРБИТА“, БРОЙ 28

II. ПРИКЛЮЧЕНИЯ — ФАНТАСТИКА — СЪВРЕМЕННОСТ

В.: — *И тук като че ли опираме вече до фантастиката. Как разбирате този жанр, какво е отношението ви към него?*

О.: — Той води началото си още от първобитните човешки общества, където са се зараждали митовете — първообразите на фантастиката. Оттогава насам „нормалната“ литература и фантастиката вървят една до друга, взаимодействат си, допълват се, задоволяват всяка по своему най-възвишените човешки нужди. Особено ги сближава наличието на художествената измислица, която в дадени жанрове е недопустима (мемоар, пътепис). Но която е основа на фантастиката. Именно по такива съображения някои се отнасят скептично към нея. Защото авторът описвал събития, на които не бил присъствал, които не бил видял. Ала историята ни дава доста опровержения на подобен скептицизъм. Нека да спомена само Омир, който не е участвал в Троянската война, и Данте, който, разбира се, не е ходил в ада...

Мнозина не забелязват многообразието на отделните фантастични творби, а смесват всичко в един общ куп — фантастика. Докато в действителност този огромен и неизчерпаем раздел на литературата от своя страна съдържа в себе си безброй видове и жанрове: легендата, приказката, фантастичната поезия, хумореската, памфлета и всяка белетристика.

За някои научната фантастика е равнозначна едва ли не само на полетите в Космоса. Други я смесват с футурологията. Всъщност нейният обseg е много по-широк, практически неизчерпаем. Въоръжена със съвременните научни хипотези, тя прониква мислено в миналото на планетата, в еволюцията на живота, в дебрите на историческите догадки, навлиза в тропическите джунгли, в морските дълбини, в земните недра — места, където се крият не по-малко неразгадани тайни, отколкото в Космоса.

Научната фантастика може да използва всякаква научна идея: космогонична, геологична, биологична, математическа, историческа, психологическа, етична... Всъщност научната фантастика — това е литература на мечтанието, на дръзкия полет на човешкото въображение, на порива към знание. Тя разширява миросгледа ни, вдъхва ни вяра в безграничните възможности на човешкия гений. При нея постигат примирение две на пръв поглед изключващи се начала: сухото знание и лиризмът, осъществява се в художествена форма

своеобразно единство на противоположностите. За младежкия дух това е лесно обяснимо — поривът за знание избуява сред нежните чувства и мечтите.

В.: — Споменахте „чужди автори“. Наистина българският читател е запознат с доста от тях. Вие кои предпочитате?

О.: — Всеки си има своите предпочитания. Аз също не правя изключение. Допада ми Жул Верн дори и с неговите вече остарели научни обосновки, допада ми Александър Беляев, възхищавам се от Иван Ефремов. Трудно приемам някои западни автори с техния песимизъм, с техните ужасяващи прогнози и невяра в човека. Може би са честни автори, но с оформен при други условия мироглед.

Научната фантастика е младо изкуство, още незасегнато от болезненото чувство на самоизчерпване, и няма нужда да се „освежава“ с ужаси, с бруталност, с оригиналничене и остроумничене. В това отношение съветската фантастика — поне онова, което съм чел досега — остава вярна на здравите научно-реалистични позиции. И това е, което ми вдъхва надежда.

8.V.1990 — ВЕСТНИК „КЛУБ 15“, БРОЙ 17

III. ТЯЛОТО МОЖЕ ДА БЪДЕ ОКОВАНО

О.: — ... Има поговорка: на бодлива крава бог рога не дава. Та и с мен. Съдбата направи всичко възможно да не се осъществят мечтите ми.

Често ме питат как описвам места и събития, които не съм видял. Отговарям: „Горкият Омир! На туй отгоре е бил и сляп!“.

Тялото може да бъде оковано в граници и митници. За сметка на това мисълта е свободна да пътува навред и без паспорт.

Ех, не съм седял толкова мирно само в България. Посетил съм 14–15 страни, плавал съм по някои морета, пекъл съм се в пустиня. Но особено силни са впечатленията ми от най-добрия морски музей в Монако. Стига ти само него да посетиш и да порастеш с цял ръст.

Затова пък съм вършил почти всичко. Служих в Лозаровинарската опитна станция в Плевен, на летище Божурище, в конезавода „Клементина“, в Градинарското училище — Горна Оряховица, Градинарската опитна станция — Пловдив, Българската народна банка и др. Бил съм също карикатурист, скиор, икономист,

шофьор, ездач и какво ли не още... Струва ми се, че не съм участвал само в космически полет.

В.: — *Кой може да ви развесели, ако сте в унило настроение?*

О.: — Критичният отзив, който разгромява последната ми книга, защото се убедих, че това е най-сигурното средство срещу залежаването ѝ в книжарниците. Съществува правило: „Колкото по-дълго една книга чака в издателството, толкова по-малко чака в книжарниците. И обратно“.

В.: — *Как виждате (с няколко думи) екологическото бъдеще през първото десетилетие на XXI век?*

О.: — Споменах за безсрамието. Ако не го обуздаем, ако не ограничим пороците и алчността си, за които е нужно все по-голямо производство и следователно по-голямо замърсяване, цивилизацията ще загине. Отровена от собствените си отпадъци. И тогава, когато човечеството се върне в пещерния си стадий, природата ще възстанови нарушеното от него равновесие.

Смятам, че в моя измислен свят, който за някои е съмнителен, има повече логика, отколкото в действителността, която ме заобикаля.

И в добавка — два колоритни откъса, взети напосоки от особено интересната повест на Петър Бобев „Теао Немия“:

Теао скочи във водата да се сгрее след хладния душ. Гмурна се надолу. Загадъчната омая на подводната нощ го обгърна изведнъж, сякаш го потопи в някаква недовършена амалгама от непознати течни метали, като лагуна от прозрачен живак. Замайващата пъстрота на дневните багри се бе разтворила в тая обезличаваща сплав, която оцветяваше подводния пейзаж в една-единствена гама, преливаща в сребристи, седефеносиви и мастиленочерни оттенъци. Лунните лъчи се процеждаха през блесналата повърхност, наподобила развълнуван станиол, и хвърляха дълги тръпнещи сенки, навяваха трепет и боязън с мрачната си тайнственост. Разклонените каменни дървета протягаха мъртвешки безжизнени клони, сякаш изковани

от старо сребро, а между тях преминаваха в плавен летеж големи риби като оловни призраци...

Мадрепоровите корали, оплетени като гора от еленови рога, грееха във всички допустими багри, толкова пъстри, че замайваха погледа. Светлосините им стволоче преливаха в розови клонки, лилавите вейки завършваха с малинови филизи. Между тях се надигаха като чудовищни мозъци меандровите корали, овални триметрови буци, набраздени със сложната плетеница на причудливите си гънки; мяркаха се гъбовидни корали, подобни на обърнати по гръб великански печурки, върху които се бяха настанили като пъстри брадавици меките алционарии; извишаваха отвесните си тръби червените органи корали, наръсени със зеленикавите звездички на разтворените полипи; полюшваха се изящно жълтите морски ветрила и дългите пискюли на пурпурните морски пера. Навред — по каменните вейки, по живите корали и миди — се бяха налепили водорасли, от най-нежните, прилични на зелен пух, до най-грубите като ръждясали оплетени телове. Из бистрия лазур, който стесняваше в синкавия си дим подводния кръгзор, се рееха рояци пъстри риби: сребристи императори с червени устни и перки; кралски костури със седефени тела и розови лампази; рубинени, нашарени с едри аметистови петна коралови трески. Няколко риби ежове пасяха коралови полипи с яките си папагалски човки. Пърхаха дружно като литнали пеперуди разноцветни риби кочияши с вдигнати камшичета...

14.1.1997 — ВЕСТНИК „БЪЛГАРСКА АРМИЯ“

IV. УБИЙЦИТЕ НА ИСТИНСКАТА ЛИТЕРАТУРА СА ЗАД СЕРГИИТЕ

В.: — *На какво се дължи тази ситуация според вас?*

О.: — Над българския народ тегне зла прокоба — „обратният подбор“. Отдавна е провеждан. Още през робството, когато всяка вирната глава е бивала посечена от ятагана на поробителя.

При войните след Освобождението благородните загиват по бойните полета, без да създадат потомство. Това остава за тиловите „герои“.

И днес шепа безсрамни мафиоти грабят безнаказано държавата ни не с милиони, а с милиарди, за да живеят в нечуван разкош и разгулен живот, като си задоволяват чувството за превъзходство.

4.VII.1992 — ВЕСТНИК „А.Б.В.“

V. КЛЮЧ КЪМ СЪРЦЕТО

В.: — *И все пак предубеждението за лошия вкус у читателите на приключенска литература си остава...*

О.: — А се налага да се разсее. Всеки жанр, по-право всеки автор, си има свои читатели. И е обидно, тъкмо днес, читателите на приключенските книги да бъдат охарактеризирани като „простолюдие“. Всеки има право на избор. На този читател-простолюдие признаваме правото да избира дори президент на страната, а му отказваме правото да избере книгата, която му харесва. Нека не забравяме — предпочитанията към отделните жанрове не зависят от културата, ами от темперамента.

В.: — *Много е жалко, че в споменатата поредица приключенски книги не бихме могли — ако речем — да вместим български автори повече от пръстите на една ръка! Какво ще кажете по този въпрос — нямаме ли нови произведения от наши писатели, които да привлекат издателствата при новите пазарни условия?*

О.: — Ние имаме добри автори и в тази област: Марко Марчевски, Димитър Ангелов, Григор Угаров и други, които според мен не отстъпват на чуждите. Лошото е, че автори, които можеха да създадат хубави произведения в този жанр, се стреснаха от отрицателните позиции на ценителите. Все поради нашата известна „автоцензура“. Идва ново талантиво поколение, необременено от нашите комплекси, на което най-много разчитам.

В.: — *Като си припомням такива ваши произведения като „Драконът от Луалаба“, „Опалите на Нефертити“, „Жрицата на*

змията“, „Боа и диаманти“, „Телената обица“, тайничко се надявам, че имате нещо готово в приключенския жанр, някой нов роман, който читателите, особено младите, ще посрещнат с радост.

О.: — Не спирам да пиша. Въпреки всичко. Подготвил съм някои нови приключенски и научнофантастични книги. Но дали ще видят белия свят, зависи от това какво доверие ще ми окаже Негово Величество Читателят. Този, за когото пишем и който единствен има право да решава дали сме успели да задоволим нуждите му.

8.IX.1984 — ВЕСТНИК „ЛИТЕРАТУРЕН ФРОНТ“, БРОЙ 32

VI. ПРИКЛЮЧЕНИЕТО — СРЕДСТВО, А НЕ ЦЕЛ

В.: — *Каква е ролята на художествената измислица в книгите, в които, както казвате, преобладава приключенският елемент?*

О.: — Водеца — не само в него, а във всички жанрове. Но ограничена. Обстановка, природа, флора, фауна, човешки характери трябва да бъдат достоверни, а отношенията между героите, сюжетните ситуации — правдоподобни, макар и измислени. За себе си наричам художествената измислица мечта. Да повтора и тук: аз не фотографирам живота. Не само аз, повечето автори в тая област. Пък и в другите жанрове. Дори в мемоара, където всяка празнота на паметта се запълва с измислен момент. Не залагам скрити кинокамери, не ползвам телеобективи, не надничам през ключалките. Когато пиша, мечтая. Сънувам неосъществените си блянове. Наказвам злото и награждавам доброто, все едно — бог, нещо, което в действителност не мога. И този, който още не е загубил способността си да мечтае, чиято душа не е вече съсухрена от трезвомислие, доверчиво тръгва с мен да мечтаем заедно...

20.XII.1990 — ВЕСТНИК „ЛИТЕРАТУРЕН ФРОНТ“, БРОЙ 51-52

VII. ФАНТАСТИКАТА ПРЕДУПРЕЖДАВА

В.: — *Как тогава с художествени средства изпреварвате диренията на учените по света?*

О.: — Съвсем не се блазня от това. Защото както аз, така и най-великите фантасти не изпреварват учените. И едните, и другите

започваме от някой новооткрит факт (например: подводницата на Фултън и „Капитан Немо“ на Жул Верн). Нашето предимство е, че можем веднага да го облечем в някаква художествена форма, а за учените са потребни много години, докато аргументират изводите си. Мнозина смесват фантастиката с прогностиката. Неоснователно. Прогностиката е опит за наука, а пък фантастиката — само художествена литература. Не споделям мнението, че научната фантастика притежава ясновидски дарби. Тя не „предсказва“ събитията, тя има за цел единствено да предупредява.

В.: — *Твърдите, че научната фантастика има за цел да предупредява за опасностите, които застрашават човечеството. Как?*

О.: — Чрез довеждане на някоя съвременна слабост на обществото до абсурд тя иска да внуши какво ни очаква, ако не осъзнаем навреме този недъг. Ето например демографския взрив. Всички държави се състезават как да увеличат раждаемостта. Знае се защо — за повече войници и работна ръка. А то и сега половината от хората на Земята гладуват. Но не е само гладът. Ами изчерпването на природните ресурси? Ами замърсяването на околната среда?

В.: — *Имате ли рецепта срещу това?*

О.: — Само две. Едната — да се ограничи до възможния предел раждаемостта. Дори бих изказал еретичната мисъл — да се стигне до отрицателен прираст. По-малко хора, но по-сносен живот. И втората — човечеството да ограничи лакомията си. И то не само към храната. А и свръхконсумацията на всякакви блага, необузданата вещомания, израз на чувството за превъзходство. Отпадъците задръстват света. Те, замърсителите, са по-опасни и от глада. Човечеството, видът „хомо сапиенс“, може да загине от тях, както безмозъчните винени дрожди загиват от отпадъка при тяхната жизнена дейност — алкохола. Ако искаме да оцелеем, сме длъжни да ограничим до минимум, до най-потребното консумацията. Не колкото Диоген, но поне в посока към неговата философия — повече духовност!

В.: — *Духовност! А нещо по този въпрос у нас?*

О.: — Между човека и животното има само една отлика — чувството за срам. Напоследък това чувство закъснява съвсем. И отликата отпада. Днес от нищо нямаме срам. Преди години бих нарекъл това „синдром на духовна имунна недостатъчност“ —

неспособност да се противопоставяме на грозотата, липса на „имунитет“ срещу нея: в модата, в изкуството, в междучовешките отношения. Сега мога да заявя без колебание, че този синдром е придобил епидемични мащаби. Не знам какво точно значи култура, но чувствам съвсем осезателно какво е липса на култура. Също и в политическия живот. Всички се разприказвахме за демокрация. А какво излиза? Демокрация не значи само стачки и конкурси за монокини. Ние изведнъж научихме всичките си права. Не разбрахме единствено, че права се бранят със задължения. И най-лошият ред е по-добър от безредието. Нашата цивилизация няма да загине от сблъсък с астероид, а от сблъсък с безсрамието.

В.: — *Настъпни ново време и многобройните вече издания се стремят да привлекат повече и повече читатели: с невероятното, с малко очакваното, със сензационното. Как ще „задържите“ занапред вашите читатели? Какво смятате да им поднесете?*

О.: — Със зачервени от четене на вестници очи на българина не му остават сили и време за художествена литература и за изкуство въобще. Наблюдавам такова опразване на духовния живот, каквото е непознато до момента в историята ни. Вестникарската „ламя“ изяжда художествената литература. А как ще се опитам да „задържа“ читателите си? Като им предлагам същото, което съм им предлагал и досега. Литература с въображение и научна достоверност, без сензации и евтини ефекти. Инак за това кога ще излязат следващите ми книги, последна дума има все същата „ламя“.

Срещата подготви: Александър Карапанчев^[1]

[1] Интервютата II, V, VI и VII са взети от Чавдар Гешев, а пък III и IV — от Владимир Тороманов. При интервю I не е посочено конкретно име на журналист. Целите текстове на използваните разговори могат да се прочетат на адрес: <http://www.peterbobev.eu/>. ↑

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.